

«ФЕНОМЕН СОЦІАЛЬНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ У  
ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНІЙ ЄВРОПІ:  
НОВІ РЕАЛІЇ ТА ВИКЛИКИ»

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної  
конференції

26 вересня 2023 року

**Соціологічна асоціація України**  
*Південноукраїнське відділення САУ*  
**Державний заклад**  
**«Південноукраїнський національний педагогічний університет**  
**імені К. Д. Ушинського»**  
*Кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності*  
**Національний університет «Одеська юридична академія»**  
*Факультет психології, політології та соціології*  
**Universitatea de Stat din Moldova**  
**Institutul de Cercetări Juridice, Politice și Sociologice**  
**Centrul Sociologie și Psihologie Socială al ICJPS**  
**Asociația Sociologilor și Demografilor din Republica Moldova**

**«ФЕНОМЕН СОЦІАЛЬНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ У  
ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНІЙ ЄВРОПІ: НОВІ РЕАЛІЇ ТА  
ВИКЛИКИ»**

**МАТЕРІАЛИ**  
**Міжнародної науково-практичної конференції**  
**26 вересня 2023 року**

Видавничий дім  
«Гельветика»  
2023

---

**ФЕНОМЕН СОЦІАЛЬНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ У  
ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНІЙ ЄВРОПІ: НОВІ РЕАЛІЇ ТА  
ВИКЛИКИ: МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ  
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

УДК 316+339.94  
ББК 60.5+66.4

*Рецензенти:*

**Інна ГОЛУБОВИЧ**, докторка філософських наук, професорка, завідувачка кафедри філософії Одеського національного університету імені І. І. Мечникова;  
**Денис ЯКОВЛЕВ**, доктор політичних наук, професор, декан ФППС Національного університету «Одеська Юридична Академія».

*Рекомендовано Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Протокол № 5 від 30.11.2023 р.*

*Редакційна колегія:*

**Відповідальний редактор** – **Олена ЛІСЕЄНКО**, д. соц. н., професорка кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), голова Південноукраїнського відділення САУ, Україна.

*Члени редколегії:*

**МОКАНУ Віктор** – д. соц. н., директор Центру соціології та соціальної психології Інституту правових, політичних та соціологічних досліджень Державного університету Молдови, керівник Асоціації соціологів і демографів Республіки Молдова, Республіка Молдова;

**БОРІНШТЕЙН Євген** – д. філос. н., професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Україна

**ПЕТІНОВА Оксана** – д. філос. н., професорка кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Україна

**АТАМАНЮК Зоя** – д. філос. н., доцентка кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Україна

**МОКАНУ Анжела** – докторка соціології, науковий співробітник Центру соціології та соціальної психології Інституту правових, політичних та соціологічних досліджень Державного університету Молдови, Республіка Молдова.

**Феномен соціальної консолідації у Центрально-Східній Європі: нові реалії та виклики : матеріали міжнарод. наук.-практ. конф.** 26 вересня 2023 року. м. Кишиневу – м. Одеса / за ред. О. В. Лісеєнко. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2023. 93 с.

*Матеріали конференції представлені в авторській редакції мовою оригіналу*

© Південноукраїнське відділення Соціологічної асоціації України, 2023

© Асоціація соціологів та демографів Республіки Молдова, 2023

**ФЕНОМЕН СОЦІАЛЬНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ У  
ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНІЙ ЄВРОПІ: НОВІ РЕАЛІЇ ТА  
ВИКЛИКИ: МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ  
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**Tabel 3.** Cine credeți că ar trebui să soluționeze problemele din localitatea Dvs.

<b>vârsta instituția responsabilă</b>	<b>Statul</b>	<b>Populația</b>	<b>Fiecare cetățean</b>	<b>Intelectualii, liderii</b>	<b>Nu știu</b>
<b>16-24 ani</b>	62,3%	15,1%	8,8%	5,7%	8,2%
<b>25-29 ani</b>	58,7%	7,5%	15,6%	14,7%	3,7%
<b>30-39 ani</b>	69,1%	13,6%	9,1%	4,5%	3,6%
<b>40-49 ani</b>	58,4%	15,7%	14,6%	5,7%	3,7%
<b>50-64 ani</b>	68,1%	14,4%	10,1%	4,0%	3,4%
<b>65+ ani</b>	72,7%	12,9%	10,8%	2,2%	1,4%

**Sursa: elaborat de autor**

În concluzie putem spune că importanța sistemului de învățământ în contextul temei cercetate constă în faptul că în cadrul lui se formează personalul managerial care contribuie la organizarea interacțiunilor sociale, politice și de altă natură ale oamenilor. Acești specialiști care ar trebui să fie capabili să înțeleagă profund aspectele sociale ale interacțiunii sociale și personale în diferite sfere ale vieții societății, să analizeze procesele și problemele sociale și să găsească căile de rezolvare ale lor.

#### **Bibliografie:**

1. [https://www.legis.md/cautare/getResults?doc\\_id=133296&lang=ro#](https://www.legis.md/cautare/getResults?doc_id=133296&lang=ro#) accesat 15 mai 2023
2. Sociology Review, vol.10, n.3 2001, Collins Educational
3. [www.statistica.md](http://www.statistica.md)
4. Zamfir C. "Va mai fi sociologia românească la fel?"// Sociologie Românească vol.IX, Nr.4 a. 2011

**Лариса ХИЖНЯК**

*доктор соціологічних наук, професор,  
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна, Україна*

### **КОМУНІКАТИВНИЙ СТРАТЕГІЧНИЙ СУПРОВІД СОЦІАЛЬНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ ТА ЗГУРТОВАНOSTІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ПІД ЧАС ВІЙНИ**

В умовах російсько-української війни риторичним виглядає питання «Комунікаційна стратегія громади: тренд чи необхідність?» [2]. При цьому дискусійними залишаються питання: Чому стратегія розвитку територіальної громади має концентруватися на соціальній консолідації і згуртованості територіальної спільноти і включати і комунікаційну стратегію? Чому для

ефективного функціонування громади важлива доступність інформації для громадян з питань діяльності і стратегії розвитку територіальної громади? Чому комунікація як важливий аспект життя територіальної громади не повинна зводитись лише до процесу інформування громадськості про вже прийняті рішення чи реалізовані проєкти? Чому сайт територіальної громади має бути активним, із оперативним розміщенням актуальної соціальної інформації? Чим відрізняється комунікаційний план від стратегії розвитку громади та чому громаді потрібні обидва документи? Як комунікативні стратегії можуть сприяти перетворенню територіальної громади із об'єкта управління на суб'єкт, здатний самостійно забезпечувати свою життєздатність і спроможність до розвитку згідно викликам війни?

Механізми формування соціальної консолідації та згуртованості територіальних громад як нових локальних спільнот активно досліджуються науковцями [1]. Наразі зростає роль комунікативних стратегій у встановленні перспективних напрямів цифрової трансформації територіальних громад, визнається потреба формування комунікативного потенціалу місцевого самоврядування. Стратегування та його комунікативний супровід пропонується проводити, по-перше, через партнерське узгодження трьохрівневої системи стратегічного планування: державна стратегія – регіональні стратегії – стратегії громад, а по-друге, з урахуванням специфічних характеристик функціональних типів територій для відновлення, виділяючи при цьому «території відновлення, полюси економічного зростання, території з особливими умовами для розвитку, території сталого розвитку» [6, с. 57].

І. Шульський обґрунтовує необхідність «впровадження нових підходів до публічного управління розвитком територіальних громад; використання у практичній діяльності органів публічного управління практик брендингу міст, бенчмаркінгу, краудсорсингу, аутсорсингу, коучингу» [9, с. 220]. З розширенням прав територіальних громад внаслідок реформи децентралізації актуальною є організація якісних соціальних послуг для нових соціальних груп, серед яких внутрішньо переміщені особи, ветерани АТО, військові, постраждалі від воєнного конфлікту [8].

В умовах війни відбуваються зрушення в громадській участі та громадському контролі.

По-перше, інструментальна структура комунікації переходить до online-формату, тобто у комунікуванні місцевої влади зростає роль соціальних мереж та месенджерів, завдяки яким подаються новини і звернення громадян щодо вирішення їх повсякденних проблем і задоволення базових потреб, також проводяться опитування з різних питань забезпечення життєдіяльності громади.

По-друге, відбуваються зміни в забезпеченні функціонування інформаційно-комунікаційних систем і зростає потреба у роз'ясненні чутливої інформації щодо розвитку громади й певних інформаційно-комунікативних обмежень, пов'язаних з війною (закритість деяких реєстрів та доступ до рішень) [7, с. 239-243].

Комунікативна стратегія розвитку територіальної громади має бути спрямована на забезпечення консолідації і згуртованості, що вимагає прагматичного стратегічного партнерства між її основними учасниками на основі співпраці і взаємної відповідальності в рамках спільних зусиль по досягненню одних і тих же, або близьких, взаємно узгоджених і прийнятних цілей (таблиця 1).

Таблиця 1.

***Роль різних учасників у розробці та реалізації комунікативної стратегії розвитку територіальної громади\****

№ з/п	Основні учасники розробки та реалізації комунікативної стратегії	Функціонал учасників	Шляхи активізації залучення учасників до розробки та реалізації комунікативної стратегії розвитку громади
	військові адміністрації	керівництво у сфері забезпечення оборони, громадської безпеки й порядку	створення безпекових умов життєдіяльності громади; мобілізація допомоги територіальній обороні та ЗСУ
	органи місцевого самоврядування	створення й наповнення офіційного сайту громади; розробка правил, принципів налагодження конструктивного діалогу та партнерства в територіальній громаді між владою, громадськістю та бізнесом	координація роботи по розробці комунікативного плану і стратегії розвитку громади; зміна ідеології надання адміністративних послуг членам громади згідно нових викликів (війни); створення центрів надання консультативної допомоги соціально вразливим групам, у т.ч. новим; мобілізація допомоги

			територіальній обороні та ЗСУ
	активна громадськість	організація громадського контролю в системі публічного управління	участь у розробці комунікативного плану і стратегії розвитку громади; участь в мобілізації допомоги ЗСУ; участь в обліку та розподілі гуманітарної та благодійної допомоги; мобілізація допомоги територіальній обороні та ЗСУ
	місцевий бізнес	поєднання економічної ефективності і соціальної відповідальності	участь у розробці комунікативного плану і стратегії розвитку громади; у реалізації проєктів розвитку громади; допомога територіальній обороні та ЗСУ
	соціологи в якості експертів, консультантів	вивчення проблем членів об'єднаних громад, умов підтримки ними задумів і рішень громади	участь у розробці комунікативного плану і стратегії розвитку громади; інформаційно-аналітичні матеріали для прийняття управлінських рішень щодо функціонування й розвитку громади; консалтинг органів місцевого самоврядування; розробка PR-технологій лобіювання інтересів та формування іміджу громади

\*Розроблено авторкою на основі джерел [3-5]

Перспективним напрямком подальших наукових досліджень має стати вивчення проблем комунікування в самій територіальній громаді і територіальної громади із зовнішнім світом в умовах післявоєнної розбудови із застосуванням відповідних PR-технологій. А це передбачає подальший

розвиток теорії стратегування та розробку комунікативних засад сприяння консолідації та згуртованості територіальних громад.

#### Література:

1. Дейнеко О. О. Об'єднані територіальні громади як нові локальні спільноти в Україні: механізми формування соціальної згуртованості. *Вісник НТУУ "КПІ" Політологія. Соціологія. Право.* 2021. № 1 (49). С. 14-21.
2. Комунікаційна стратегія громади: тренд чи необхідність? 2020. <https://gurt.org.ua/news/informator/59429/>
3. Лозовська К. С. Комунікаційні стратегії як інструмент налагодження ефективної взаємодії органів місцевого самоврядування і суспільства. *Публічне управління та митне адміністрування.* 2019. № 3 (22). С. 203-211. <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2019/3/26.pdf>
4. Лушагіна Т. В., Матвієнків С. М. Індекс інформування в об'єднаних територіальних громадах на прикладі Миколаївської та Івано-Франківської областей. *Вісник Донецького національного університету імені Василя Стуса, Сер.: Політичні науки.* 2021. С. 55-63.
5. Максименко А. О., Куропась І. С. Комунікаційний ресурс об'єднаних територіальних громад (на прикладі аналізу фейсбук-сторінок сільських ОТГ Карпатського регіону). *Маркетинг і цифрові технології* [S.l.], v. 3, n. 3, p. 43-55, вер. 2019. <https://mdt-oru.com.ua/index.php/mdt/article/view/76>
6. Місцеве самоврядування як чинник стійкості тилу : аналіт. доп. / [В. Г. Потапенко, В. О. Баранник, Н. В. Бахур та ін.] ; за ред. В. Г. Потапенка. Київ : НІСД, 2023. 54 с. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.2023.02>
7. Приходченко Л. Особливості здійснення громадського контролю під час воєнного стану в Україні: інформаційно-комунікаційна взаємодія. *Актуальні питання у сучасній науці.* 2023. № 6(12). С. 234-245. <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/5094/5123>
8. Решетова Г. І. Європейський досвід забезпечення соціальними послугами територіальних громад. *Актуальні питання у сучасній науці.* 2023. № 3(9). С. 530-542. <http://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/5782/5815>
9. Шульський І. В. Публічне управління розвитком територіальних громад. *Актуальні питання у сучасній науці.* 2023. № 7(13). С. 220-231.

**Тетяна КАМЕНСЬКА**

*доктор соціологічних наук, професор*

*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, Україна*

## ПЕРЕВІРКА ЧАСОМ СОЛІДАРНОСТІ СУЧАСНОГО ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ

Солідарність – це як *стан*, як усталений принцип продуктивного реагування населення на загальні норми, вимоги та виклики у суспільстві або у розширеному об'єднанні держав, яким є сучасний Євросоюз і до якого прагне Україна. А безпосередньо «консолідація» означає процес формування цього стану «солідарності». Наявність солідарності між людьми у національних державах є найбільш спрощеним варіантом єднання усіх прошарків

**ФЕНОМЕН СОЦІАЛЬНОЇ КОНСОЛІДАЦІЇ У  
ЦЕНТРАЛЬНО-СХІДНІЙ ЄВРОПІ: НОВІ РЕАЛІЇ ТА  
ВИКЛИКИ: МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ  
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**